

Frederiksberg den 6. maj 2009

Til medlemmerne af Folketingets uddannelsesudvalg

Folketinget, Christiansborg.

Vedr. L 186 Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Præcisering af ansvarsforholdene i folkeskolen m.v.). Pkt. 5.

Forslaget i pkt. 5 er ikke en præcisering, men udgør en fundamental ændring af den hidtil gældende bestemmelse, og forslaget respekterer ikke eller undlader at tage behørigt hensyn til en række bestemmelser i den nugældende lov om folkeskolen. Det gælder først og fremmest folkeskolelovens formål, der forpligter folkeskolen til samarbejde med forældrene, og lovens § 18 om undervisningsdifferentiering, men også § 5 stk.6, § 25 stk.2, 4 og 5, § 35, samt § 40 stk. 3.

Efter forslaget kan skolens leder uden samtykke fra forældrene træffe afgørelse om, at en elev skal undervises på samme klassetrin i to år, ”hvis det er til elevens bedste”.

For en umiddelbar betragtning kan det aldrig være til bedste for et barn at påtvinge det og dets forældre en beslutning, som har vidtgående og varige ubehagelige konsekvenser, og som forældrene derfor naturligt nok gør modstand imod.

Hertil kommer, at en foranstaltning som den foreslåede har klare lighedspunkter og derfor også vil blive oplevet i lighed med nogle af de straffeforanstaltninger, som skolen i forvejen kan iværksætte med et helt andet formål, nemlig til fremme af god orden i skolen, såsom overflytning til en parallelklasse på samme skole eller til en klasse på samme klassetrin ved en anden skole i kommunen. Den foreslåede foranstaltning vil derfor opleves som en straf og dermed som ydmygende og uberettiget, en oplevelse som vil forstærkes yderligere af foranstaltningens samtidige karakter af nedrykning og degradering.

Man vil ikke i den psykologiske og pædagogiske fagkundskab, der er udviklet i nyere tid i de liberale og demokratiske samfund, finde nogen, der tillægger ydmygelser og tab af selvværd en motiverende betydning for at lære. Tværtimod.

I modsætningen til den nugældende bestemmelse respekterer lovforslaget ikke den betydning, en skoleklasse har i en dansk skole. En skoleklasse udgør en social enhed, som af alle parter tillægges en så væsentlig praktisk, psykologisk og pædagogisk betydning, at børn og forældre har ret til at forvente, at hver enkelt elev i resten af skoletiden forbliver i den klasse, skolen har tildelt ham eller hende en plads i, med mindre forældrene beslutter noget andet. I denne sociale enhed udvikles årelange venskaber, hvoraf nogle varer resten af livet. Her lægges grunden til social ansvarlighed og forståelse for andre. Samværet med kammerater har enorm betydning for den enkelte elevs oplevelse af trivsel, motivation, vilje og lyst og interesse for at lære og udvikle sig.

Den nugældende bestemmelse ikke blot kræver forældrenes samtykke, men også, at der skal være ganske særlige grunde, der taler for, at foranstaltningen er til elevens bedste. Som eksempel herpå nævnes karakteristisk nok: hvis eleven har været uden undervisning, dvs. uden fast skolegang, gennem længere tid.

I lovforslaget er forældrene derimod uden indflydelse vedrørende stillingtagen til, hvad der er til bedste for deres barn i den skole, de selv har meldt deres barn ind i, og selve kriteriet for, hvad der efter lovforslagets opfattelse skulle kunne begrunde en oversidning, nævnes ikke i lovteksten.

I bemærkningerne til lovforslaget hedder det: "Anvendelsesområdet for bestemmelsen om, at en elev kan indplaceres på et lavere klassetrin, er tilfælde, hvor eleven er kommet så meget bagud, at det vil være til elevens bedste at blive placeret på lavere klassetrin." Udtrykket "fagligt bagud under sin skolegang" nævnes igen kort efter. Der findes intet i den nugældende folkeskolelov, der giver hjemmel for brug af sådanne udtryk. Tankegangen er ikke blot i modstrid med alle former for moderne pædagogisk-psykologisk og didaktisk viden jf. ovenfor. Den er i modstrid med selve den nuværende folkeskolelov. Her hedder det i formålet, at skolen i samarbejde med forældrene skal give eleverne lyst til at lære mere, og at folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse og fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og tillid til egne muligheder. Det kan ikke opnås med det stillede lovforslag.

Formen for den undervisning, eleven har ret til i folkeskolen, er defineret i § 18, hvor det hedder:

- Undervisningens tilrettelæggelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer, metoder, undervisningsmidler og stofudvælgelse, skal i alle fag ...varieres så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger.

- Det påhviler skolelederen at sikre, at klasselæreren og klassens øvrige lærere planlægger og tilrettelægger undervisningen, så den rummer udfordringer for alle elever.
- På hvert klassetrin og i hvert fag samarbejder lærer og elev løbende om fastlæggelse af de mål, der søges opfyldt. Elevens arbejde tilrettelægges under hensyntagen til disse mål.

Disse krav til undervisningsdifferentiering skal naturligvis være opfyldt, før andre foranstaltninger iværksættes. Uddannelsesudvalget bør derfor være opmærksomt på, at Danmarks Evalueringsinstitut i sin rapport "Undervisningsdifferentiering i folkeskolen" (2004) oplyser, at lærerne udtrykker usikkerhed eller har forskellige opfattelser af begrebet undervisningsdifferentiering, og på, hvad Formandskabet for Rådet for evaluering og kvalitetsudvikling af Folkeskolen skriver i sin Beretning om evaluering og kvalitetsudvikling af folkeskolen 2008 (s. 95): "Mange skoleledere har for lidt føling med lærernes undervisning, overværer sjældent eller aldrig klasseundervisningen og får kun sporadisk information. Der er behov for en betydelig større involvering fra lederne, som bør sikre sig førstehåndsinformation og solid dokumentation for, hvad der foregår i undervisningen."

Med venlig hilsen

Finn Held,

cand. pæd. i pædagogik, fagbogsforfatter og –redaktør, tidligere seminarielektor i pædagogik, tidligere censorformand for faget pædagogik og formand for læreruddannelsens censorformandskab.

Carl Bernhards vej 13, st.th. 1817 Frederiksberg C